

The new perspectives the studying of coalition government formation can open the political practices: the coalition agreement are not limited to distribution of posts in the executive branch, but also in legislative (post Speaker, his deputies, heads of parliamentary committees), as well as in the judiciary. The main difficulty the research in this area is the lack of reliable information as far as it is a subject of secret trading between political parties, which try to hide details from both the voters and the scholars.

Key words: coalition, parliament, government, coalition agreement, political party, election manifesto, ideology.

УДК 321.01

А. В. ЖЕРЕБКО

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Проаналізовано особливості трансформаційних процесів політичного режиму в Україні за роки незалежності. Визначено загальні тенденції та визначено основні чинники, які впливають на досліджувані процеси: корупція, законодавчі зміни тощо.

Ключові слова: політичний режим, трансформація, демократія, корупція.

Жеребко А. В. Трансформация политического режима современной Украины

Проанализированы особенности трансформационных процессов политического режима в Украине за годы независимости. Определены общие тенденции и основные факторы, влияющие на исследуемые процессы: коррупция, законодательные изменения и др.

Ключевые слова: политический режим, трансформация, демократия, коррупция.

Zherebko Anastasiia. Transformation of political regime in modern Ukraine

This article analyzes peculiarities of transformational processes of political regime in Ukraine during the years of independence. Common tendencies and key factors that affect investigated processes, such as corruption, legislative changes etc., are determinated.

Key words: political regime, transformation, democracy, corruption.

Сучасні демократичні держави класифікуються за співвідношенням повноважень президента і парламенту: за ступенем авторитаризму в межах демократії. Форма політичного режиму – це сукупність методів здійснення влади державою. Демократичний режим базується на законах, що відображають об'єктивні потреби розвитку особистості та суспільства. ”В умовах сучасної демократизації України відбувається поступове подолання значних стереотипів щодо політики, влади, демократії, держави, місця і ролі людини в суспільно-політичному житті. Весь світовий і вітчизняний досвід свідчить про те, що політику не можна сприймати лише як сферу конфронтації та суперництва в боротьбі різних сил за владу”¹.

Політичний режим можна охарактеризувати як сукупність найбільш типових методів функціонування основних інститутів влади, використовуваних ними ресурсів і способів примушення, які оформляють і структурують реальний процес взаємодії держави і суспільства. Одним із важливих аспектів у дослідженні політичних режимів є його розуміння як сукупності чи як системи методів і засобів здійснення політичної влади².

Для визначення сутності політичного режиму оперують такими його елементами, як процедури і способи формування інститутів влади, стиль прийняття політичних рішень, тип взаємодії влади і громадян.

В Україні так і не відбулася інституціоналізація демократичного режиму, не були сформовані демократичні політичні інститути, які б сприяли вирішенню соціально-економічних проблем, що залишилися від тоталітарного режиму. У ситуації, коли демократія існує тільки за формою, але не за суттю, а інститути демократичного суспільства використовуються владою для легітимації непрозорих і недемократичних дій, реальна публічна політика починає підмінятися маніпуляціями суспільною свідомістю. В неінституалізованій демократії місце, яке не зайняте ефективними інститутами, як правило, займають активні сили – клановість і корупція.

Потенціал розвитку Української держави за роки незалежності був спрямований (і це посилюється сьогодні) не на економічний розвиток і модернізацію всієї країни, а на зростання добробуту конкретних олігархічних утворень (сімей), у чому їм активно допомагала влада, реалізуючи політику максимального сприяння. У свою чергу,

олігархат взяв представників влади під свою опіку, надавши їм матеріальне утримання та забезпечивши збереження їх високого управлінського статусу в обмін на подальшу лояльність. В Україні зміцніла і набула спотворених форм корупція.

Відповідно до результатів індексу сприйняття корупції (станом на 2015 р.), згідно матеріалів організації Transparency International, Україна посідає 142-е місце в рейтингу зі 176 країн, охоплених дослідженням (для порівняння: у 2001 р. посідала 83 позицію), поряд з Угандою і Коморськими островами³. Найголовнішими чинниками зростання корупції, на думку експертів цієї ж організації, було визначено ще у 2012 р. бездіяльність Національного антикорупційного комітету при Україні⁴.

Відсутність громадського контролю за діяльністю владних інститутів обумовила специфічну форму прийняття і ухвалення політичних рішень, що проявляється в їх кулуарності та непублічності, відповідно українське суспільство фактично позбавлено інформації про їх реальні наслідки. Перехід України від авторитарного режиму до демократичного, на думку дослідників, зумовив становлення специфічного «змішаного» політичного режиму. В політичному режимі України поєдналися риси основних типів режимів: демократичного, авторитарного, тоталітарного, охлократичного. Також присутні окремі елементи анархії⁵.

Після скасування Конституційним Судом України змін до Конституції 2004 року і повернення до редакції 1996 року проблема дуалізму влади була знята. Така система створювала значно менше конфліктів у системі влади і сприяла порозумінню і конструктивній роботі.

Згодом парламентом було прийнято новий Закон України «Про Кабінет Міністрів України», а також зміни до Регламенту Верховної Ради і 32 інших закони, що були спрямовані на приведення правової основи у відповідність до положень Конституції 1996 року.

Таким чином, на період 2005 р. Українська держава знаходилася у стані незакінченого національного будівництва та раціонально-бюрократичної трансформації в умовах існування специфічного перехідного демократичного політичного режиму. Проблема полягала в тому, що в Україні так і не була створена раціональна бюрократія в її веберівському розумінні. На цю обставину, зокрема, вказує за-

хідний політолог Х. Зон, стверджуючи, що в Україні чітко проявляється неопатримоніальний тип влади з панівним “бюрократичним” режимом. Учений зазначає, що “в Україні відсутній консолідований, сучасний державний апарат, тому вона є скоріше неопатримоніальною державою, в якій кожен державний службовець має свій ф’єф (феодалне володіння). Державний апарат нагадує павутиння окремих інституцій, які значною мірою заклопотані захистом своїх привілеїв, аніж служінням суспільству”⁶.

Очевидно, що в «помаранчевій» Україні після зміни перших осіб фундаментальні правила «політичної гри» фактично не змінилися. Змінилася лише одна складова режиму — суб’єкти влади. Після зміни влади в ході подій листопада-грудня 2004 р. міг розпочатися новий етап суспільних і політичних трансформацій, але він зупинився і поступово переріс у кризу. Урядова криза вересня 2005 р., парламентсько-урядова криза січня, парламентська криза липня 2006 р., інституційна криза квітня 2007 р., системна криза вересня — грудня 2008 р., а також численні епізоди спочатку загострення відносин з Росією, а згодом і війни — основні політичні потрясіння України останніх років.

Якщо Л. Кучма значно впливав на законодавчу і судову гілку влади і тим самим був домінантою політичного простору, то за В. Ющенка відносини між гілками влади набули характеру змагання, навіть конфлікту. Тому є підстави стверджувати, що політичний режим змінився лише в частині суб’єктів, що сприяло його трансформації від слабкого патримоніально-олігархічного авторитаризму до дефектної демократії⁷.

З огляду на це важливо дослідити, чи відбулася зміна політичного режиму в Україні. Для такого аналізу було взято критерії-індикатори зміни режиму, розроблені британською неурядовою організацією Policy Exchange⁸, яка пропонує список з 8 критеріїв, за допомогою яких можна оцінити рівень зміни режиму: зміна лідерства, реформа державного апарату, відплата за минуле, нові еліти (що замінюють старі), розосередження економічної потужності, розвиток громадянського суспільства, відкритість політичної системи та загальна оцінка.

Таким чином, аналіз постійних і змінних індикаторів політичного режиму в Україні дає підстави визначити його як недостатньо

інституціоналізовану (дефектну) демократію, коли неформальні правила домінують над формальними інститутами.

Проте обмеження демократичних принципів, які існували за «кучмізму» та деякою мірою присутні за режиму Януковича, дають підстави для твердження про наявність елементів авторитарного політичного режиму: широкі законодавчі повноваження виконавчих органів держави (уряду та президента); звуженість принципу гласності у діяльності органів політичної влади та реальної відповідальності їх керівників та інших представників за зміст та наслідки своєї діяльності; обмеженість кола осіб, що здійснюють реальну політичну владу, та відокремленість абсолютної більшості народу від процесу її здійснення.

Виходячи з того, що громадянське суспільство зумовлює державу з адекватними своїм принципам соціальними, політичними та юридичними характеристиками, форма правління сучасної держави – це форма правління соціальної, демократичної, правової держави, зміст котрої відображається в заснованій на принципах народовладдя й поділу влади системі органів законодавчої та виконавчої влади, мета функціонування якої є задоволення соціально-економічних, політичних та духовно-культурних потреб громадян.

Процес інституціоналізації Української держави відбувається у вигляді поступової реалізації реформ. У процесі політичного реформування системи влади в Україні умовно можна виділити етапи за критерієм конституційних змін.

У жовтні 2010 р. розпочався новий етап у роботі Верховної Ради України, коли Конституційний Суд України своїм рішенням від 30 вересня 2010 р. «перегорнув чергову сторінку в історії вітчизняного конституціоналізму: було скасовано конституційну реформу 2004 року, країна повернулася до Конституції зразка 1996 року, а політична система країни – до президентсько-парламентського формату, який існував до 2006 року – моменту набуття чинності згаданими змінами. Рішення КС України внесло на поточний момент визначеність у питання щодо напрямів розвитку політичної системи – відновлено президентсько-парламентську форму правління. На думку експертів Національного інституту стратегічних досліджень, «відбулося повернення до зрозумілої та більш дієвої – якщо давати інтегральну оцінку за весь період її існування – конфігурації

відносин між Президентом, Верховною Радою та Кабінетом Міністрів»⁹.

Загалом після президентських виборів 2010 року в Україні склалися досить сприятливі політичні умови для забезпечення дієздатності органів влади: глава держави, керівництво уряду, «кістяк» парламентської більшості, більшість у значній частині обласних і міських рад є представниками однієї політичної партії і не мають принципових суперечностей щодо бачення перспектив подальшого розвитку України¹⁰.

Напередодні президентських виборів 2010 р. один із відомих дослідників розглядав два сценарії розвитку політичних подій. Перший: обрання президентом опозиційного політика і подальше посилення президентських повноважень з метою подолання економічного спаду і забезпечення політичної стабілізації. Залежно від кандидатури обраного президента реалізація цього сценарію передбачає перехід або до президентсько-парламентської, або до президентської форми правління. Другий: внесення змін до Конституції і посилення повноважень Прем'єр-міністра. В цьому випадку в Україні можливим було б формування прем'єрського ("канцлерського") правління в умовах парламентсько-президентської або парламентської республіки¹¹.

Після виборів Президента у 2010 р. Україна пішла шляхом посилення президентських повноважень. Гарант отримав нові повноваження після того, як парламент затвердив зміни до Закону «Про Кабінет Міністрів України» і ухвалив Закон «Про центральні органи виконавчої влади». Законотворчі пропозиції міністра юстиції О. Лавриновича депутатська більшість схвалила, тотально ігноруючи зауваження опозиції.

Президент фактично став главою виконавчої влади. Конституцією-2004 (нещодавно скасованою), і Конституцією-1996 (нещодавно реставрованою) передбачено принцип поділу влади. При цьому жоден з варіантів не наділяв главу держави повноваженнями глави виконавчої влади.

Основний Закон країни зобов'язує усі державні органи діяти тільки на підставі Конституції та законодавства, а також суворо забороняє виходити за рамки встановлених повноважень.

Ще 2003 р. Конституційний Суд України постановив, що президентські повноваження вичерпно визначені Конституцією. Але вітчизняних «правових раціоналізаторів» усі зазначені обставини ніколи не бентежили. До березня 2011 р. В. Янукович був главою виконавчої влади де-факто, а згодом міг вважатися ним і де-юре. Попри конституційні заборони¹².

Глава держави також уповноважений призначати навіть заступників Антимонопольного комітету, Фонду держмайна і Держкомітету з питань телебачення та радіомовлення.

Крім того, саме Президент вільний визначати, чи повинен той чи інший віце-прем'єр очолювати конкретне міністерство. Новація видається сумнівною з погляду дотримання конституційних приписів, зокрема положень статті 114 Конституції України. Більше того, таке кадрове повноваження Президента — ще один удар по залишках прем'єрської самостійності.

Обмеження прав членів Кабміну (починаючи з Прем'єра) є ще однією особливістю узаконених нововведень. Віднині для звільнення міністра або віце-прем'єра Президентові не потрібне подання голови уряду. І це при тому, що саме Прем'єр керує роботою Кабінету Міністрів, а отже, повинен мати контрольні повноваження стосовно підлеглих. Повинен, але не може. Пропозиція наділити правом кадрової рекомендації не Прем'єра, а Кабінет Міністрів, розуміння не зустріла.

Пропозиція наділити міністра правом притягати до адміністративної відповідальності керівників територіальних органів міністерства — теж. Міністри тепер узагалі будуть досить істотно обмежені в правах.

Відбувалася концентрація влади в руках Президента В. Януковича, уряд дедалі виконував технічну роль і програмувався з Банкової. Суттєво зростала недовіра громадян до влади. Якщо одразу після президентських виборів 2010 р. відносна більшість громадян (49,2% у травні 2010 р.) вважали, що «нинішня влада краще попередньої», то навесні 2013 р. так вважали 24 %. Серед громадян домінувала думка, що влада В.Януковича або нічим не відрізняється від попередньої (39,6%), або ще гірша за неї (31,3%)¹³.

Фактично зміна форми правління в Україні після скасування політичної реформи призвела до певних ризиків.

Однією із цілей проведення політичної реформи 2004 року було створення відповідального та підтриманого більшістю депутатів уряду, який би спирався на цю більшість для прийняття відповідних законів. Зараз, коли зв'язок коаліція – уряд втрачає свій зміст, постає питання, чи не буде виникати суперечностей по лінії уряд – парламент у процесі впровадження законодавчих ініціатив Кабінету Міністрів. Звичайно, за політичної ситуації, в якій спостерігається лояльність уряду та парламентської більшості до Президента, проблема не виникатиме. Однак зміна конфігурації фракцій у парламенті або зміна глави уряду чи Президента може вплинути на результативність підтримки парламентом урядових ініціатив, чим створити підґрунтя для виникнення суперечностей між основними політичними акторами.

Зменшення ролі Верховної Ради України та велика концентрація влади в одних руках призводить до зміщення центру прийняття рішень від колегіального органу (парламенту) до однієї особи (Президента). Це відкриває можливості для різноманітних політичних ігор та залаштункових домовленостей, одноосібного прийняття суперечливих політичних рішень, які створюватимуть додаткову напругу у відносинах не тільки влади і опозиції, а й провокуватимуть виникнення суперечностей не до, а після ухвалення «непопулярного» рішення. Таким чином, зменшується можливість прийняття компромісних рішень із суперечливих політичних питань¹⁴.

Небезпечною тенденцією стало також збільшення силового протистояння у стінах Верховної Ради України, які переходили в сутички між депутатами із застосуванням фізичної сили. Бійки між депутатами в парламенті V і VI, VII скликань набули значного поширення. При цьому до таких дій вдавались як представники опозиції, коли не могли забезпечити реалізацію своїх інтересів в інший спосіб, так і представники більшості.

Окремо слід відзначити блокування (фракціями БЮТ і НУНС) роботи Парламенту 27 квітня 2010 р. з метою недопущення ратифікації т. зв. Харківських угод та 16 грудня 2010 р. під гаслами протесту проти політичних репресій нової влади. В обох випадках розблокування трибуни представниками коаліції вилилося в жорстоке побиття колег-депутатів, у першому – в залі засідань Верховної Ради використовувалися піротехнічні засоби. Слід зазначити, що

подібні нецивілізовані способи боротьби в парламенті негативно впливали на ставлення громадян до нього. Зокрема, як свідчать дані опитувань Центру Разумкова, і без того невисока підтримка дій Верховної Ради відчутно знижувалася в період або відразу після таких інцидентів¹⁵.

Оцінюючи параметри політичного режиму в Україні часів В. Януковича, необхідно зазначити, що «варіант «напівдемократичної олігархії в Україні є дещо кращим, ніж авторитаризм, навіть із «керуваною демократією». В Україні склалася значною мірою олігархія – форма правління державою, коли влада зосереджена в руках вузького кола осіб (олігархів) і елементи політичної системи забезпечують таку форму правління¹⁶.

Доки немає системних реформ, спрямованих на зниження «людського фактора» та автоматизацію процесів збирання податків, доти будь-які перестановки кадрів у фіскальних органах будуть схожі на перестановку меблів¹⁷. Важливим для країн з трансформаційними тенденціями є формування потужного середнього класу. «Для соціологів і політологів ліберального табору середній клас — своєрідна священна корова, з ним пов'язують позитивні тенденції в будь-якому сучасному суспільстві, як-от розвиток демократичних інститутів, навички самоорганізації, підприємницька активність, системи громадського контролю тощо. З огляду електорального поведіння такий громадянин менше схильний піддаватися маніпуляціям, іти на компроміси, а у разі порушення своїх прав готовий їх обстоювати в межах доступних процедур — від суду до Майдану. Відповідальних, освічених, раціональних українців стає більше, і вони формують суспільний запит на позитивні зміни в країні»¹⁸.

Діяльність громадян на підтримку своєї влади є вирішальним соціальним ресурсом демократичної держави. В Україні поки що цього не сталося. Штучно створено унікальну спекулятивну й кримінальну буржуазію, метою якої є не економічне зростання країни, а власне збагачення. За кордон вивозяться сировина й матеріали, там же розміщується набутий на обкраданні народу капітал.

Нагальною потребою на сучасному етапі є сильна демократична влада. Вона має ґрунтуватися на довірі народу, його активній участі у здійсненні державної політики. Для здобуття такої довіри, поряд

з багатьма іншими передумовами, вирішальними є етично вмотивовані дії владних структур, лідерів держави, політичної еліти. Остаточний вихід з глибокої економічної кризи, в якій перебуває країна, можливий лише на шляху поглиблення демократії, активного використання матеріального та інтелектуального потенціалу країни. Для цього народ як суверен, від якого виходить вся влада в державі, повинен мати організаційні структури для реалізації своєї політичної волі. Розвинена партійна система, сучасні форми безпосередньої і представницької демократії та опозиції – вирішальні передумови незворотності демократичного процесу.

Отже, головним «дефіцитом» української демократії є ігнорування законів і непрацююча Конституція, яка закріпила права і свободи кожного громадянина України. Судова система є залежною від виконавчої влади і політичних інтересів та корумпованою.

1. *Бабкіна О.* Демократичні детермінанти трансформації українського суспільства [Електронний ресурс] / О. Бабкіна // Персонал – 2007. – № 2. – Режим доступу : <http://www.personal.in.ua/article.php?id=442>
2. *Шляхтун П.П.* Політологія (теорія та історія політичної науки) : навч. посібник [Електронний ресурс] / П.П. Шляхтун. – К., 2005. – Режим доступу : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-52.html>
3. *Ліскович М., Любшин І.* Стан корупції в Україні. Інфографіка [Електронний ресурс] / М. Ліскович, І. Любшин. – 2015. – 23 грудня. – Режим доступу : http://search.ukr.net/?go=http%3A%2F%2Fwww.ukrinform.ua%2Frubric-other_news%2F1935532-stan-koruptsiji-v-ukrajini-infografika.html
4. *Transparency International*: Ситуація з корупцією в Україні — це ганьба для нації // Українська правда. — 2012. — 5 грудня.
5. *Сухонос В.В.* Динаміка сучасного державно-політичного режиму в Україні: антиномія демократизму і авторитаризму : монографія / Сухонос В.В. – Суми, 2003. – С.158-178.
6. *Zon van H.* Political Culture and Neo-Patrimonialism Under Leonid Kuchma / Zon van H. // Problems of Post Communism. – 2005. – Vol. 52. – № 5. – September-October.
7. *Пастухов В.Б.* Украинская революция и Русская контрреволюция / В.Б. Пастухов // ПОЛИС. — 2010. — № 5.
8. *Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці: аналітична доповідь / за ред. О.М.Майбороди.* – К. : ІПіЕНД ім.І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 376 с.
9. *Проблеми конституційного транзиту в Україні / [С.О. Янішевський С.О., Фісун О. А. та ін.] ; за ред. В. М. Яблонського, С. О. Янішевського.* – К. : НІСД, 2011. – С. 5.
10. *Україна: політичні стратегії модернізації : зб. наук.-аналітичних доповідей / [за ред. М. М. Розумного, О. А. Корнієвського, В. М. Яблонського, С. О. Янішевського].* – К. : НІСД, 2011.
11. *Пастухов В.Б.* Особенности политического процесса в Украине в 2005-2009 гг. Ц В.Б. Пастухов // ПОЛИС. — 2010. — № 5.

12. *Рахманін С.* Нова висота Януковича / С. Рахманін // Дзеркало тижня. — 2011. — №10. — 18 березня. 13. *Новости@mail.ru.* — 2013. — 19 марта. 14. *Тихонюк С. А.* Політична реформа в Україні: протиріччя і конфлікти / С. А. Тихонюк // Стратегічні пріоритети / [гол. ред. А. В. Єрмолаєв]. — К. : Вид-во «ФЕНІКС», 2012. — Вип. 3 (24). — С. 87-94. 15. *Опозиція в Україні: стан, умови діяльності, відносини з владою* // Національна безпека і оборона. — К. : Вид-во «Центр Разумкова», 2011. — № 7-8 (125-126). 16. *Михальченко М.* Політична система в Україні: що ми модернізуємо? / М. Михайльченко // Віче. — 2011. — №1. — С. 28-29. 17. *Бутусов Ю.* Уряд з обмеженими можливостями / Ю. Бутусов // Дзеркало тижня. — 2010. — № 12 (792). — 27 березня — 2 квітня. 18. *Макаров Ю.* Усвідомлення напередодні / Ю. Макаров // Укр. тиждень. — 2013. — №24(292). — 21-27 червня.

***Zherebko Anastasiia.* Transformation of political regimen in modern Ukraine: Reviewing the modifications**

The article analyzes the specifics of political regimen transformation in Ukraine over the years of its independence.

There have been investigated the means of power organization as well as the specifics of taking and implementation of political decisions subject to the existence of a great number of structures, political actors and specific mechanisms preventing the power to be concentrated in either one entity, or one social or political group.

The article mainly seeks to investigate whether Ukraine saw the political regimen modification or not by the following criteria: the leadership change, state machinery reformation, revenge, new elites (substituting the previous ones), economic capacity deconcentration, development and growing of the civil society, political system transparency as well as the general assessment.

There have been analyzed permanent and changeable indicators of political regimen in Ukraine, providing the grounds to define it as the insufficiently institutionalized (defective) democracy, where informal rules predominated over the formal institutes.

There have been determined the general tendencies as well as the main factors influencing the processes under investigation including the corruption, legal modifications etc.

To sum up all abovementioned, one can state that the citizens' active it tending to support their authorities is deemed as a decisive social resource of a democratic state. Ukraine has not witnessed this situation yet. A unique speculative and criminal bourgeoisie aiming not at the economic growth of Ukraine, but at personal benefits was created artificially.

Now a strong democratic power is critically needed. It shall be based on the nation's trust and its active participation in the state policy implementation. To obtain such nation's trust the ethically motivated actions of authorities, state leaders and political elites along with other precondition are necessary. The final post-crisis economic recovery is possible only with the democracy strengthening and active use of the material and intellectual potential of the country. To ensure this, the nation as a

sovereign having all power in the state shall have the organizational structures to realize its powers. A developed party system, modern forms of direct and representative democracy and opposition are the decisive preconditions for the irreversible democratic process.

Thus, the Ukrainian democracy mainly lacks the laws to be complied with and operating Constitution legally securing the rights and freedoms of every Ukrainian citizen. The court system depends on the executive power and political interests and, thus, is corrupted.

Key words: political regimen, transformation, democracy, corruption, Ukraine.

УДК 321.01

О. Ф. СЛОБОДЯН

ВОЄННА ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВИ: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, ПРИЗНАЧЕННЯ (ДОСВІД ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇН)

Розкрито сутність, зміст, структуру, призначення воєнної організації держави. Порівняно сутнісні характеристики воєнної організації в Росії, Україні, Білорусі, Казахстані, а також Союзній державі Росія – Білорусь. Розкрито функції воєнної організації держави в перехідних політичних системах.

Ключові слова: воєнна організація держави, силові органи, збройні сили, збройні формування, воєнна політика, функції воєнної організації.

Слободян О. Ф. Военная организация государства: сущность, структура, назначение (опыт постсоветских стран)

Раскрыто сущность, содержание, структуру, назначение военной организации государства. Сравнены сущностные характеристики военной организации в России, Украине, Беларуси, Казахстане, а также Союзном государстве Россия - Беларусь. Раскрыты функции военной организации государства в переходных политических системах.

Ключевые слова: военная организация государства, силовые органы, вооруженные силы, вооруженные формирования, военная политика, функции военной организации.

Slobodyan Oleg. The military organization of the state : the nature, structure, purpose (experience of post-Soviet countries)

Essence, maintenance, structure, setting of military organization of the state are exposed. Essence descriptions of military organization are compared in Russia,